

Charlotte twintig jaar binnenmoeder

Twintig jaar is Charlotte Schreuder naar ieders tevredenheid binnenmoeder in het Hofje Codde en Van Beresteyn. Zaterdag 4 september werd zij in het zonnetje gezet.

Op vrijdag, tijdens het wekelijkse overleg-koffieurtje, had zij van de bewoonsters al een cadeau gekregen. Een extra verrassing kwam de dag erna. De jubilaris werd weggelokt naar een lunch bij oud-regentes Iesje Vermeulen, zodat in haar afwezigheid de partytent kon worden opgezet en het welkomstlied geïmproviseerd.

Bijzondere cadeaus

Nadat Charlotte was toegezongen kreeg het feestvarken een wel heel bijzondere toer door 'haar' hofje. Op tafel lagen achttien (jeugd)foto's en zij moest raden welke foto bij wie hoorde. Erna kreeg ze van ieder een persoonlijke verrassing in de vorm van een kaart met tekst, een gedicht, of een andere creatieve attentie. Ook kreeg ze een puzzelstukje mee. Alle stukjes tezamen vormden een foto van haarzelf, gemaakt door hofdame Louise Koster.

Geknipt

Charlotte is volgens haar hofgenoten geknipt voor haar taak. De zinsnedes uit een lied van de 95-jarige Ans spraken boekdelen: 'Het roer in handen, heel paraat, staat

> Alle bewoonsters en regenten zingen het welkomstlied, op saxofoon klusjesman Arie van der Kwaak

ieder bij met raad en daad' en 'Je hebt altijd goede zin en bent voor ons meer een vriendin'. Een bewoonster typeerde haar:

"Ze is eenvoudig en plichtsgetrouw, en gaat aan futiliteiten voorbij. Zodra iets belangrijk is, is ze er voor de volle 100%."

'Modelwoning' in het Remonstrantse hofje

Door een flinke verbouwing werd het huis van Wobby Schaap volgens regent Jan Saveur een 'modelwoning'. Er kwamen radiatoren, nieuw sanitair en een nieuw keukenblok. Het houtwerk kreeg een volledige make-over. Wobby zorgde met haar dochter Jayne, die een woninginrichtingzaak heeft, voor de finetuning.

> Wobby geeft de kelder een artistieke touch

Wobby is zeer in haar sas met haar 'nieuwe' woning, haar tweede in het Remonstrantse hofje. Ze woonde vanaf 2008 in huisje E en sinds de herfst van 2019 in de prachtig opgeknapte woning C. "Ik heb meer ruimte, 's middags zon, geen gedeelde voordeur meer en ook twee toiletten. In mijn eerste huisje sliep ik op zolder en moest ik altijd

de trap af om beneden naar het toilet te gaan. Ik heb nu een grote slaapkamer met een toilet op dezelfde verdieping. Tevens is er beneden een toilet. En ik heb ook nog een eigen kelder."

Monumentale kelder

Ook de kelder, het meest verborgen monumentale deel van het hofje, kreeg een

make-over. Het plafond werd van schimmel ontdaan en de muren werden in cement gezet. De achterste muur werd door Wobby eigenhandig geschilderd. Met haar antieke spullen is een sfeervolle plek ontstaan. Het oude wijnrek met bestofte flessen wijn kreeg ze van haar schoonzus. "Diens vader was wijnverzamelaar. Ik heb

Weer geen kerstborrels dit jaar. Dat zijn goede momenten om bij te praten en nieuwtjes te horen, ook in de hofjes. Bewoonsters en regenten zijn in de loop der jaren vaak goede kennissen geworden. Jammer voor iedereen om elkaar niet even gezellig ontmoet te hebben. Relaties hebben, dat weet iedereen, tijd nodig om te groeien. Ik besef dat ik bijvoorbeeld de verhalen over Charlotte en Wobby acht jaar geleden niet had kunnen maken. Te mer-

ken dat er nu vertrouwen is doet goed en die verdieping klinkt hopelijk ook tussen de regels door. Dit redactioneel is dan ook geen klaagzang. Bijzonder is ook hoe het verhaal over Annie Besse tot stand kwam. Jaren geleden zag ik de tekening, ik maakte er snel een foto van. De zoektocht naar het ontstaan ervan leverde mooie ontmoetingen en verhalen op. Wie weet inspireren ze ook u.

Willem Brand

het stof laten zitten, dat hoort zo." Ze is ook blij dat de twee raampjes aan de gevel lichtbakken hebben gekregen.

Kopstukken bij verjaardag

Een bont gezelschap luisterde in de Janskerk het taartsnijden op door burgemeester Jos Wienen, ter gelegenheid van de 776ste verjaardag van onze stad.

Hier ziet u hen in Hofje In den Groenen Tuin. Van links naar rechts: Laurens Janszoon Coster (Martin van Bleek), graaf Willem II (Falco Bloemendal), Jacoba van Beieren (Michaëla Bijlsma) en Floris V (Hans Goes). Even een geschiedenislesje. Willem II, de graaf van Holland die in 1245

Haarlem stadsrechten had verleend, was in de strijd tegen de West-Friezen bij Hoogwoud gesneuveld. Zijn zoon Floris V volgde hem in 1254 op, al was hij toen pas twee. In 1282 nam Floris V wraak op de koppige West-Friezen. Hij vond toen ook het stoffelijk overschot van zijn vader en begroef het in Middelburg.

Verduurzamingskoorts in hofjesland

Volgens politiek Den Haag zullen de monumentale hofjes ook mee moeten doen met de CO2-reductie. Een voorbeeldproject is het Leidse Hofje Meermansburg uit 1680. Twaalf van de dertig woningen zijn daar inmiddels verduurzaamd.

Het Leidse Meermanshof had een spaarpotje waarmee de helft van de dertig woningen verduurzaamd kon worden, voor de andere helft moet het bestuur een hypotheek afsluiten. Tot nu toe zijn elf van de dertig huisjes van energielabel G naar energielabel B gegaan, het één na hoogste label.

Hypotheek

Dat toekomstgerichte onderhoud is bijzonder omdat het hofje een rijksmonument uit 1680 is. Regent-rentmeester Frits van Oosten: "Je kunt niet zomaar van alles doen. Dubbel glas plaatsen mag niet en een warmtepomp plaatsen kan niet. Het beste was geweest om het dak aan de buitenkant te isoleren, maar dan had het buiten de dakgoot uitgestoken en dat gaat niet." Van Oosten: "De kosten van de helft van de wo-

ningen betalen we uit eigen middelen, voor de andere moeten we een hypotheek afsluiten. Maar we verduurzamen zonder de huur te verhogen, we willen dat onze huizen beschikbaar blijven voor sociale huur. We kunnen door als er een woning vrijkomt."

Maatwerk

"We waren gespitst op maatwerk voor onze tamelijk kleine woningen. Uit metingen bleek dat veel warmteverlies optreedt via de buitenmuren en de kozijnen. We hebben daarom achterzetramen geplaatst. Daar zijn de bewoners erg blij mee. Tevens zijn de muren aan de binnenkant van een isolatielaag voorzien. We hebben de woningen ook van het kookgas afgesloten. In elke woning is sprake van warmteterugwinning. Via een ventilatiekanaal stroomt koude lucht naar binnen. Die wordt opgewarmd door de warme lucht die vanuit de woonkamer naar buiten stroomt." Door de isolatie van de binnenmuren werden de kamers twaalf centimeter kleiner, waardoor in de slaapkamers geen tweepersoonsbedden meer passen. Van Oosten: "Naast het twee keer verhuizen was dat voor het merendeel van de huidige bewoners een onoverkomelijke drempel."

Duurzaamheidsonderzoek

In tien Nederlandse hofjes worden de mogelijkheden van verduurzaming onderzocht. De kosten worden gedragen door het Rijk. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap maakte de vragenlijst in overleg met twee leden van het Landelijk Hofjes Beraad (LHB), de Haagse regent Huib van Eesteren en de Haarlemse regent Jan Willemink.

Zij wilden zich breed oriënteren. Jan Willemink: "Vanuit het LHB hebben we Tweede Kamerleden van negen politieke partijen

> Goed voorbeeld doet volgen, Hof Meermansburg verduurzaamt

aangeschreven. Daarvan hebben tot nu toe D66, VVD, CDA en partij Liane den Haan gereageerd. Wat opvalt is dat de linkse partijen zoals PvdA, Groen Links en SP niets laten horen." Op 19 juli was de van 50PLUS afgesplitste

Liane den Haan te gast. Op de foto ook de Haarlemse regent Raymond Brood, die zich met Den Haan afsplitste. Hij stond als nummer 2 op de verkiezingslijst voor 50PLUS maar behaalde niet genoeg stemmen om in de Tweede Kamer te komen.

> V.l.n.r. Liane den Haan, Bernadet Naber, Jan Willemink, Huib van Eesteren, Aleydis Kenney en Raymond Brood

W.C.J. Timmers

**Elektrotechniek
Feestverlichting**

www.timmers.nl

Welke maatregelen?

Isoleren?

Om het energieverbruik omlaag te brengen is het zaak dat de huizen goed worden geïsoleerd. In veel oude huizen 'lekt' veel warmte via daken, muren en deuren weg. CO2-reductie kan door de huizen niet meer met gas te verwarmen, maar met een (lucht-lucht) warmtepomp en eventuele elektrische bijverwarming. Van het gas af is voor veel hofjes niet haalbaar. Voor de binnenstad wordt dat door de gemeente ook niet gestimuleerd. Waarschijnlijk komt het centrum in de toekomst op groen gas.

Dubbel glas?

Het plaatsen van dubbel- of tripleglas in kunststof kozijnen is een duurzame oplossing. Dat botst echter met de monumentale status en is in hofjes uit den boze. Juist de houten kozijnen met het raamwerk zijn beeldbepalend. De meest maximale oplossing lijkt het plaatsen van achterzetramen, of

iets dikker (monumenten)glas. De eerste stap is kierdichting en gebruik van goede gordijnen of lui-ken als die er zitten.

Zonnepaneeltuinen?

Het aanleggen van zonnepanelen in tuinen is voor regenten een schrikbeeld. Regent Jan Willemink: "Ambtenaren van het ministerie roepen dat onze tuinen daarvoor geschikt zijn. Het Landelijk Hofjesberaad onderzoekt nu of we gemeenschappelijke velden met zonnepanelen kunnen aanleggen. Sommige hofjes hebben namelijk landbouwgrond. Echter, daarvoor moet de bestemming van die percelen veranderd worden. En daarna lopen we tegen de postcode-regeling aan: de overheid wil dat energie daar 'geconsumeerd' wordt waar deze wordt geproduceerd. Wie weet kunnen we toch tot gemeenschappelijke zonnenvelden komen door buiten de regeling om te gaan."

Vijfentwintig jaar woont Ingrid Paardekooper Overman in het Teylers Hofje. Eerst vijf jaar op nummer 7i en sinds 2001 in de samengevoegde huisjes 15q en 16r. Na groot onderhoud woont ze, zo vindt ze zelf, in het mooiste huis van het hofje.

Wie binnenkomt belandt in een gang die, heel apart, evenwijdig loopt aan de voorgevel. Rechts kom je in de woonkamer, links in de eetkamer. Ook aan de achterzijde worden deze kamers door een gang verbonden. Leuk voor de kleinkinderen die met de voordeur in huis vallen en rondjes door het huis kunnen rennen.

In de jaren tachtig is bij een ingrijpende renovatie van twee huisjes één gemaakt. In plaats van twee trappenhuisen is er nu één. Dat geeft extra woonruimte, zowel beneden als boven. Echter, op eenhoog slapen mocht niet. “Toen ik hier in 2001 kwam wonen moest ik een contract ondertekenen dat ik, vanwege het ontbreken van een brandtrap, beneden zou slapen. En dat terwijl ik boven een gigantische ruimte heb. Ook de badkamer zat toen beneden.”

“Ik had er zo genoeg van om niet boven te kunnen slapen dat ik in 2008 de brandweer

> Ingrid (rechts) in gesprek met achterbuurvrouw Whitney

heb laten komen. Als je op vier plekken brandmelders ophangt, hebben wij geen bezwaar, zei de commandant. Ik heb meteen mijn bed naar boven laten takelen.

Maar de badkamer zat nog steeds beneden en de keuken was heel klein.”

'In 2013 kocht Elan Wonen ons hofje. Ze gingen groot onderhoud uitvoeren. Ik zag mijn kans schoon en ben, als enige bewoner, in de bouwcommissie gegaan. En wat denk je, mijn ideeën over het

functioneler inrichten van het huis bleken prima, ze zijn allemaal uitgevoerd. Beneden is de badkamer weggetikt en bij het piepkleine keukentje getrokken. Ik heb zelf de keuken mogen ontwerpen, met hulp van een vriendin die een keukenzaak heeft. De kastjes lopen nu mooi tot aan het plafond. En er is ook een raam aangebracht. Ik kreeg zo meer ruimte en meer licht.”

Boven pakte de verbouwing ook geweldig uit. Aan de achterzijde werd een brede dakkapel gemaakt, die plaats biedt aan de nieuwe badkamer. “Ik was de enige in het hofje die de badkamer beneden had. Tijdens de verbouwing heb ik drie maanden in een leeg huisje aan de overkant gewoond. Maar het was het allemaal dubbel en dwars waard, ik heb het mooiste huis van het hofje.”

De periode rond de Kerstdagen en Oud & Nieuw is voor veel hofjesbewoners, maar ook voor bestuurders en regenten één van de hoogtepunten van het jaar. Vanouds is dit het moment dat een preuke, prove of gift aan de bewoners wordt gegeven. Dat kon in de vorm van een geldbedrag, maar ook in natura, met turf, kaarsen, aardappelen of kleding. Later werden deze giften aan de bewoners vaak vervangen door kerstvieringen en Oud & Nieuw-samenkomsten, waarbij onder het genot van een hapje en een drankje door bewoners en regenten werd teruggekeken op het (bijna) voorbijge jaar en vooruitgekeken naar het nieuwe jaar. Hoewel deze samenkomsten in bepaalde hofjes nog steeds worden georganiseerd, zijn ze in veel hofjes vervangen door een attentie met bijbehorende kerst- en nieuwjaarswensen vanuit het bestuur. Ronduit jammer was het voor de bewoners, regenten en bestuurders die nog wel gewend waren om rondom de Kerst bijeen te komen, dat dit ook dit jaar opnieuw onmogelijk werd gemaakt door de getroffen maatregelen vanwege de coronapandemie.

Terugkijkend op het (bijna) voorbijge jaar 2021 was het helaas niet alleen de coronapandemie die het nieuws in onze hofjeswereld in negatieve zin bepaalde. In juni werd de Haarlemse hofjeswereld en ons bestuur van de Stichting Haarlemse Hofjes wreed opgeschrikt door het overlijden van ons zeer gewaardeerde en geliefde medebestuurslid Gonda Koster. Gonda was naast bestuurslid van de overkoepelende hofjesstichting ook voorzitter van het Hofje van Heythuijsen. Zij heeft zich met hart en ziel ingezet, niet alleen voor haar 'eigen hofje', maar ook voor het wel en wee van de Haarlemse hofjes in het algemeen en de promotie daarvan via de Hofjeskrant en andere media. Wij missen haar nog steeds.

Voor het nieuwe jaar hoop ik op lichtpuntjes voor ons allen. Lichtpuntjes met het onder controle krijgen van de coronapandemie. Lichtpuntjes voor al die mensen die het moeilijk hebben met eenzaamheid en isolatie. En lichtpuntjes voor iedereen die smacht naar de terugkeer van 'het normaal'.

Ik wens u allen, bewoners, regenten, bestuurders en andere betrokkenen bij onze Haarlemse hofjes een voorspoedig, liefdevol en vooral ook gezond 2022 toe. Blijf een beetje op elkaar letten en bovenal blijf gezond!

Lieuwe Zoodma,

voorzitter Stichting Haarlemse Hofjes en
bestuurder/regent van het Luthers Hofje

Renovaties in vierhonderdjarig Luthers hofje

Wat vierhonderd jaar oud is, zoals het Luthers hofje, dient met zorg te worden behandeld. Een jaar terug zijn er twee huisjes leeg gekomen, die zijn na een grote opknaptbeurt weer verhuurd.

Naast de Lutherse kerk in de Witte Herenstraat bevindt zich het Luthers hofje. Het heeft aan de kerkzijde vier huisjes, in 1614 gebouwd. Deze zijn lager dan de vijf huisjes er tegenover, uit 1648. Op die manier werd de licht-inval in de kerk behouden. In 1982 zijn bij een grootscheepse restauratie acht huisjes samengevoegd tot vier. Aan het vijfde huisje werd een keuken gebouwd.

Zolder

De Lutherse kerk is eigenaar van de grond, maar het beheer van het hofje is in handen van een aparte stichting.

De regenten hebben wel allemaal een Lutherse achtergrond. Casper van Boltaringen, regent vanaf 2011, laat het gerenoveerde dubbele huisje aan de kerkzijde zien. "Mevrouw Scheel heeft hier veertig jaar gewoond. De oppervlakte beneden is zo'n 55 vierkante meter. De verdieping erboven is zolder. Oorspronkelijk sliepen de bewoonsters niet boven, de zolder was voor de opslag van turf. De trap is ook reuze steil. Maar of bewoonsters daar nu een bed neerzetten, is niet aan ons." In vier van de vijf huisjes hebben de huurders van de zolder hun slaapvertrek gemaakt.

Renovatie

Na het overlijden van mevrouw Scheel is het huisje gerenoveerd. Van Boltaringen: "De keuken en de bakamer zijn gemoderniseerd, de achterkant is geïsoleerd en er zijn achterzetramen geplaatst. Ook is het houtwerk in de originele kleuren teruggebracht. Ook is alle elektra vernieuwd." Casper vertelt dat elk huisje rond 2005 een eigen verwarmingsketel heeft gekregen. Die kwam in plaats van de ene verwarmingsketel, in 1982 geïnstalleerd in het ontmoetingsgebouw naast de kerk, die alle huisjes moest verwarmen.

> Regent Casper van Boltaringen leidt rond

Kerstpreuve in Hofje van Heythuijsen

Voor het bestuur en bewoners van het Hofje van Heythuijsen was 2021 in meerdere opzichten een bewogen jaar. Het was fijn om af te sluiten met een boost in de vorm van een kerstpreuve. Hier ontvangt bewoonster Marit een tas met duurzame producten.

Het Franse woord 'preuve' is een overblijfsel uit de 17de eeuw toen de regenten de aan hun zorgen toevertrouwde ouderen een bewijs van goed gedrag gaven. De preuve bestond uit een wekelijks gift van vijftien stuivers per persoon, voor iedereen een vat bier in de zomer en tegen de winter een paar kilo boter, een flink stuk pekelvlees en vijftien tonnen turf.

> V.l.n.r. Anna Paternotte, Marit van der Knijff, Bart Bram Spruit en Taetske van Dijk

Op zestien vierkante meter

Van 1972 tot 1980 woonde Rike Kamphuis in huisje 16d in het Luthers hofje. Zij was met 27 jaar veruit de jongste.

"Ik werkte als maatschappelijk werkster op het Nassauplein en had een kamer bij een vreselijke hospita. Via de vader van een vriendin met wie ik op de sociale academie had gezeten, kwam ik in het hofje. Ik doe het, zei ik, als ik maar niet het toilet hoeft te delen."

Teckel

"Bij de rondleiding was ik op slag verkocht. En bovendien was mijn werk op nog geen drie minuten lopen. De huur was 45 gulden per maand, maar dan moest je niet zeuren wanneer iets niet goed werkte. Ik regelde een nieuwe geiser en nieuwe wastafel. O ja, ik kreeg ook te horen dat er geen mannen op het hof mochten komen. Wat de regenten niet wisten dat er wel een Piet was, een teckel. Ik nam speciaal vrij om hem te laten wennen. Al gauw waren de andere bewoonsters dol op Piet. De jongste na mij was 65."

Dienstmeisje

Rike herinnert zich een vrouw die 's winters vele lage kleren droeg. "Toen ze een keer lelijk viel, zei de dokter: 't Is maar goed dat u zoveel kleding aan had. Zij droeg een grijs wollen kapje, een soort puntmutsje. Ze vertelde dat ze in haar jonge jaren dienstmeisje was geweest bij een rijk gezin in Aerdenhout. Daar deed ze soms of ze Oost-Indisch doof was. Dan riep mevrouw naar boven:

Hoor je de bel niet?! Ze had er ontzettende schik in als mevrouw dan zelf de deur open moest doen."

Toiletdeur open

"Het huisje had in de woonkamer beneden een verhoging waar precies een tafeltje en twee stoeltjes konden staan. Via een ladder met een katrolletje moest je omhoog door een luik naar zolder. De deur van het toilet moest altijd open, anders kon je je knieën niet kwijt. Het was klein, maar ik zat er duizend keer liever dan in een flat in Schalkwijk. Er mocht buiten geen was te drogen hangen. In die tijd waren er nog negen huisjes, nu zijn er vijf."

> Bewoonsters van het hofje in 1972

De Hofnar: Carnaval

Het was een gure vrijdagavond in november. Binnen was het aangenaam tot het noodlot toesloeg en de verwarmingsketel het begaf. Gewapend met handleiding, leesbril en zaklamp, begaf ik mij naar de vliering om het euvel te verhelpen, maar tevergeefs.

Gelukkig liet de Gasservice mij die avond niet lang in de kou zitten en verscheen er na twee uur door weer en wind een goedgemutste noodmonteur. De man verstond zijn vak en na dertig minuten zaten wij er weer warmpjes bij, met koffie en thee. Ik vertelde hem dat de meldprocedure in dit hof eigenlijk via de Binnenmoeder en Regenten had moeten lopen, maar dit waren bijzondere omstandigheden.

"Binnenmoeder, regenten?!" riep de man lachend uit, "het lijkt hier wel een carnavalsvereniging!" Hilarisch, in gedachten zag ik ons in de hofuin al zij-

waarts meedansen, met of zonder wandelstok, op het nummer 'Links, Rechts' van de Snollebollekes (zie youtube voor een levendig beeld, live concert 2019).

In antwoord hierop heb ik hem verteld over de historie en tradities van ons hof. Na de koffie bedankte hij mij voor het interessante geschiedenislesje. Ik zei maar niet dat hij tegenover de 'Aardbeien Koningin' van 2019 had gezeten (onze jaarlijkse zomerverkiezing); hij zou erin gebleven zijn en moest nog naar een volgende noodoproep...

Herma - Hofje van Bakenes

Kerststerren in de Proveniershof

Al zes jaar brengt Richard Franken de pomp in de Proveniershof in kerstseer. Helaas kunnen de kerststerren niet zo goed tegen vrieskou. Maar als die verpieteren vervangt Richard ze gewoon. Want, zo zegt hij: "We moeten het toch gezellig houden met elkaar." Tip: Gebruik de helleborus, ofwel de kerstroos.

Een inkijkje in de nieuwe woning van Wobby Schaap

Wobby Schaap is een geboren en getogen Haarlemse. Haar vader Bert en moeder Janny trouwden in 1940. In 1943 werd de tweeling Wobbeltje en Jantje geboren. Wobby bewoont in het Remonstrantse hofje een huis dat je na een flinke verbouwing een modelwoning kunt noemen.

Aan de muur hangt nog de stempel met daarop de ets van het geboortekaartje dat vader Schaap maakte. In de wieg ligt een kindje. Wobby is de eerstgeborene van een eeneiige tweeling. Toen burgemeester Bernt Schneiders het hofje eens aandeed voor een fotoshoot met de Bloemenmeisjes, bood Wobby hem spontaan een rondleiding aan. "Ik zei toen dat ik Wobbeltje heette en waarschijnlijk de enige in Haarlem was. Dat is twee jaar terug door Burgerzaken bevestigd."

Tweelingbaantjes

"Mijn vader was kunstschilder, maar daar verdiende hij niet genoeg mee. Daarom werkte hij tevens voor Dijkstra Lampen aan het Spaarne. Hij was er verkoper in de toonzaal en ontwierp ook lampen. Het eerste baantje van Jannie en mij was bij die firma. Op ons vijftiende werkten we op het lampenkapatelier. Later kregen we een baantje bij de gemeente: Jannie bij de

jeugdbibliotheek, ik bij de stadsbibliotheek op het Prinsenhof. Dat heb ik gedaan tot mijn trouwen." Het mooiste was als ik op de dependance, in de kelder van de Vleeshal, een boek moest halen. Ons oudste bezit waren perkamenten boeken, die mocht je alleen met handschoenen opendoen."

Interieurarchitect

Wobby heeft drie dochters: Jayne, Rianne en Miranda. Jayne, die een winkel heeft in interieurdecoratie, hielp haar moeder met de inrichting. "We wilden het allemaal esthetisch verantwoord. De architect stelde voor om de balken oud-Hollands groen te maken. Ik zei toen: dat kan niet, want Jayne en ik wilden de vloer turquoise schilderen. Mijn oplossing was grijs op de balken. De Portugese tegeltjes boven het keukenblok komen uit haar winkel. Mijn kleinzoon, die timmerman is, heeft de vloer geschilderd. De muren heb ik zelf licht turquoise gemaakt."

> Kelder werd door regenten gebruikt als wijnopslag

> In het halletje leidt het opstapje rechts naar de woonkamer en keuken. Er achter is de trap naar de kelder. Links de trap naar de slaapkamer

Verzamelaar

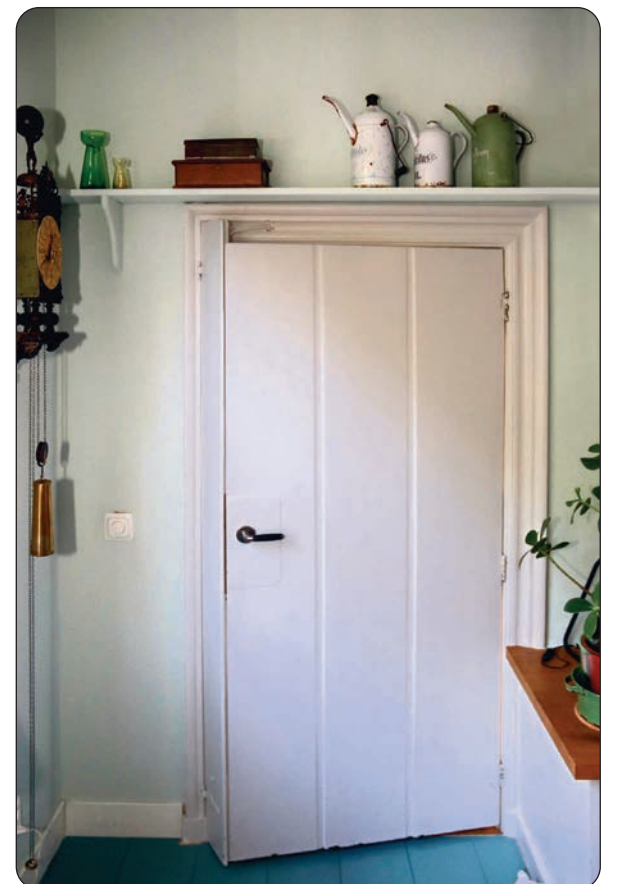
Wobby snapt nog steeds niet dat ze in haar eerste kleinere huisje meer spullen had. Tijdens de verhuizing heeft ze veel weggedaan waaronder de emaille vergieten. Ze is een echte verzamelaar. Zo spaarde ze beeldjes van componisten, die staan nog in een kast op de overloop. Ook heeft ze een collectie puddingvormen en fluitketels. Een aantal staat in de middeleeuwse kelder, aange-

legd in de tijd van het Sint Ursula's klooster (1400). In twee vloertegels, estrikken geten, zitten gaten. Daar stond vroeger het wijnvat.

Wijnkelder

Sinds 1774 werd de kelder van huisje C door de regenten gebruikt als opslag voor de wijn. De huizen van het klooster waren toen allemaal gesloopt. Dankzij de erfenis van Isabelle van Leeuwarden is een aantal huisjes gebouwd. Regent Jan Saeur: "Top de jaarlijkse rekenin-

gen van het oude hofje komt geregeld een anker wijn (een vaatje van 35 liter) voor."

> Ouderwetse ventilatie middels een lat die je naar binnen kunt klappen

Actie 'Wees trots op Haarlem'

Voor € 35 voor heel 2022 lid van de Historische Vereniging Haerlem?

In Haarlem is het aantrekkelijk wonen, leven en toeven. Er is zoveel meer te vinden dat de bekende gebouwen, musea en hofjes. De Historische Vereniging Haerlem heeft door haar publicaties en haar netwerk binnen de samenleving een positieve invloed op behoud van monumentaal erfgoed.

Blijf trots op Haarlem en wordt lid. Als kennismakingscadeau ontvangt u het boekje 'Brouwgeschiedenis van Haarlem' én het Jaarboek 2020.

Kijk op www.haarlem.nl of mail direct naar ledenadministratie@haarlem.nl

Zuiderhofje revisited: Het cadeau voor Annie Besse

Jaren geleden zag redacteur Willem Brand een bijzondere tekening van het Zuiderhofje. Hij maakte er snel een foto van. De tekening bleef in zijn gedachten en onlangs ging hij op onderzoek uit. De tekening blijkt een cadeau voor, en inmiddels dierbare herinnering aan Annie, de moeder van Loek Besse. Achttien jaar woonde zij in het Zuiderhofje.

Zij kwam er in 1989 wonen, op 73-jarige leeftijd. Ze had er een hele fijne tijd, tot ze in 2008 verhuisde naar zorgcentrum Nieuw-Delftweide. De tekening verhuisde mee en hangt sinds haar overlijden bij Loek en zijn vrouw in huis. Loek: "De tekening hebben we laten maken voor haar 85ste verjaardag in 2002. In mijn

schoonfamilie zit een illustrator, zo kwamen we op het idee. Ik zat op verjaardagen graag naast hem, hij had altijd mooie verhalen."

Dat maakt nieuwsgierig en op mijn verzoek regelt Loek (64) een ontmoeting met Johan Volkerijk (84). Johan is de maker van de pentekening, die hij thuis met aquarel inkleurde.

> Johan Volkerijk (l) en Loek Besse

Volkskrant

Bij Johan en zijn vrouw Tine hangt het huis vol met zijn werk. Op zijn achttiende werkte Johan, dankzij een goed woordje van de bekende illustrator Eppo Doeve, bij de Volkskrant. Hij laat een schrift zien dat vol staat met tekeningen van gebouwen in aanbouw rond Amsterdam. Allemaal ter plekke gemaakt.

Johan was etaleur/decorateur bij V&D en vooral jarenlang illustrator, met name voor educatieve televisieprogramma's. Dat deed hij 'live', ter plekke. Het schetsboek is ook in zijn vrije tijd voortdurend in de buurt. Loek Besse: "Mijn moeder heeft je nog zien tekenen bij de vroegere ingang van het hofje. Je bent ook nog bij haar op de koffie geweest." Johan kan het zich niet meer herinneren.

Dienstbaar en bescheiden

> Annie Besse

Het Zuiderhofje maakte in 1989 kennis met nieuwe bewoner Annie Besse, toen 73. Op haar 49ste was ze weduwe geworden. Haar drie zonen waren toen 10, 14 en 16 jaar. Zoon Loek: "Ze is er altijd voor ons geweest. Ze heeft zich altijd weggecijferd, maar kon beter rekenen dan de minister van Financiën. Een oude kennis van moeder, mevrouw Jongkind, was opzichteres van het hofje. Zij ging 's morgens alle huisjes langs om te

controleren of alles goed was. Ik weet nog dat ik voor moeder een mobiele airco kocht, het kon 's zomers flink heet worden. De slang moest je uit het raam hangen. Ze genoot van de koele lucht, maar helaas mocht de airco niet blijven. Hij vrat stroom en de huisjes hadden geen aparte meter. De gezamenlijke elektrarekening van het hofje werd verdeeld over de bewoners, en die wilden uiteraard niet opdraaien voor de kosten van Annie's gekoelde huis."

Trouwdag

Dat zijn moeder op zo'n prachtige plek woonde kwam van pas op de mooiste dag van Loek's leven. In 1991 trouwde hij met Cora, een zogeheten bedrijfshuwelijk. Beiden werkten bij de firma Joh. Enschedé. Cora op de boekhouding en Loek op de afdeling tijd- en materiaal-verantwoording. Wat hielp om elkaar beter te leren kennen, wat vooral Loek heel graag wilde, waren de uitjes met een groep jonge collega's. Loek: "Cora had een mooie kamer bij Enschedé, ze keek uit op de Grote Kerk. Ik zat op zolder in het gebouw waar vroeger de oude synagoge stond. Het heeft een flinke poos geduurd voordat de klik kwam. Ik was 34 toen we trouwden, Cora een jaar ouder. Op onze trouwdag zouden we in het hofje verzamelen, maar we hadden niet gezegd dat we met honderd zouden komen. Opzichteres mevrouw Jongkind schrok wel van de drukte."

> Cora Buren en Loek Besse

Aandacht voor ambacht

PRONK BOUW
BOUWEN RESTAUREREN LEIDEKKEN

Machinestraat 2, 1749 DT Warmenhuizen
(0226) 391374 • info@pronkbouw.nl
in f @ www.pronkbouw.nl

van Wassenae Wytéma
Letselschade advocaten & Mediation

Letselschade?
Onze advocaten helpen u graag!

Bel ons voor een vrijblijvend intakegesprek
023 8200 690

www.vanww.nl

"Als morgen de wereld vergaat,
plant ik vandaag mijn appelboom"

Een stadspaleis met Keizerlijke allure

Wandel je langs de Nieuwe Gracht in Haarlem, dan is het imposante Huis Barnaart niet te missen. Al meer dan twee eeuwen is het huis een absolute blikvanger.

Huis Barnaart geldt als één van de meest bijzondere bouwopdrachten van begin 19de eeuw. De welvarende koopman Willem Philip Barnaart liet zijn ontvangsthuis bouwen door de Amsterdamse stadsarchitect Abraham van der Hart, met de beste ambachtslieden uit Amsterdam en Haarlem. Van der Hart was ook artistiek leider: alle ontwerpen in het huis, van de pilasters en kapitelen aan de voorgevel tot de deurknoppen binnen, dragen zijn signatuur. Het resulteerde in een haast on-Nederlands stadspaleis met wellicht het meest gaaf bewaarde empire interieur in Nederland.

Het huis werd volgens de laatste Franse mode ontworpen, en ingericht in empire-stijl. Het had een keizerlijke allure die on-

gekend was in Nederland. Het belangrijkste pronkvertrek is de Gouden Salon. Het goud en paars van de inrichting zorgen voor een oogverblindend effect. De kamer is buitengewoon rijk gedecoreerd en de afwerking is nog geheel authentiek. En, heel bijzonder, ook de originele meubels zijn bewaard gebleven. Die meubelen waren een unicum in hun tijd. Het houtwerk was geheel verguld. De salon was bij de bouw dan ook het meest kostbare vertrek. Alleen al het vergulden van de lambriseringen kostte destijds 19.000 gulden!

Elke kamer een ander gezicht

Het huis is een echt totaalconcept. Toch heeft elke kamer een eigen gezicht met eigen kleuren en gebruik van materialen. Zo

> De Grote Eetzaal

foto Arjan Bronkhorst

> De Gouden Salon

foto Arjan Bronkhorst

heeft de Antichambre, of Etruskische kamer, geschilderde decoraties op doek, is de Salon verguld, en zijn de wanden in de Grote Eetkamer, of Erkerzaal, met imitatiemarmar bekleeed.

De blauwe kamer heeft een zogenoemd lamellen-behang en deed dienst als de dagelijkse eetkamer. Willem Philip Barnaart bewoonde het huis met zijn eerste en tweede echtgenote en hun twaalf kinderen. Deze in verhouding kleine maar gezellige familiekamer is duidelijk veel soberder uitgevoerd dan de zalen voor het ontvangen van gasten. En de personeelsvertrekken in het souterrain zijn, zoals te verwachten, nog weer wat minder luxe.

Koninklijk bezoek

Philip Barnaart ontving voorname gasten in zijn stadspaleis, zoals de eerste koning van Nederland, Lodewijk Napoleon, en de latere koning Willem II. Deze gasten werden vaak met een uitgebreid 'souper' – een feestelijk diner laat op de avond – ontvan-

gen. Dat kon uit wel 21 verschillende gerechten bestaan.

Kom binnen en voel je thuis!

In Huis Barnaart voel je je meteen thuis. Uniek is dat je er alles mag aanraken. Zit aan de dinertafel, leg een kaartje in de Gouden Salon, en voel hoe de familie Barnaart woonde en leefde. En hoe was het om er te werken? Neem een kijkje in de keuken in het souterrain. Of pak een lantaarn en duik, als je durft, de enorme voorraadkelder in. Vergeet ook niet een wandelingetje door de tuin te maken!

Meer informatie

Museumhuis Barnaart is één van de dertien Museumhuizen van Hendrick de Keyser. Open: vrijdag t/m zondag van 11-17 uur. Reserveren kan via museumhuizen.nl. Huis Barnaart kan ook gehuurd worden voor diners, vergaderingen of afscheidsrecepties.

- Advertorial -

Nieuws van de Hofjes van Noblet en Staats

Afscheid van de Jan Willem's

Officieel zwaaiden de regenten Jan Willem Termijtelen en Jan Willem Stuart van de Hofjes Staats en Noblet op 21 januari 2021 af in een bijeenkomst via internet. Maar tot ieders tevredenheid werd op 5 november alsnog op feestelijke wijze afscheid genomen: in de regentenkamer van het hofje van Noblet, in aanwezigheid van de bewoonsters.

In deze regentenkamer hangen hun portretten, net als die van alle voorgaande regenten. Een uniek concept in hofjesland. De meest recente portretten zijn iets kleiner, want de ruimte wordt schaars.

Afgekeurd portret

Aan dezelfde muur als beide Jan Willem's hangt ook Dirk-Jan Enschedé, die in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw directeur was van de Koninklijke Joh. Enschedé. Jan Willem Termijtelen: "Het eerste portret van hem werd door de hofdames afgekeurd. Het tweede kon de goedkeuring van de dames wegdragen en valt extra op door de frivole groene achtergrond."

Schakel in ketting

Er zijn mooie woorden, dat spreekt. Van Hans van Gendt, voorzitter van het regentencollege. Ook van de opzichteressen van de hofjes van Noblet en Staats, Marja Weeteling en Dorien van Wijk. Bescheidenheid siert het dankwoord van oud-voorzitter Termijtelen: "We zijn een schakel in een ketting. Een soort passanten die, in de geest van de erflaters, de hofjes in hun oude glorie in ere houden. Ik ben trots dat we dit werk hebben kunnen en mogen doen."

Restauratie

Bouwregent Lucas Boreel brengt de hofdames nieuws over de op handen zijnde

> Jan Willem Termijtelen (l) en Jan Willem Stuart: na elf maanden toch nog een feestelijk afscheid

restauratie. Onlangs is het restauratiecontract met de aannemer ondertekend. Gestart wordt in maart 2022, de werkzaamheden zullen een jaar duren. Het is inmiddels dertig jaar geleden dat de laatste grote restauratie plaatsvond. Met hulp van een speciale restauratie-architect is voor beide hofjes een inventarisatie gemaakt. Boreel:

"Gelukkig zijn er geen acute zaken. Wel is er een enorme lijst aan onderhoudswerkzaamheden, waaronder voeg- en schilderwerk. Voor verduurzaming (bijvoorbeeld isolatie) wordt helaas (nog) geen subsidie gegeven door de overheid. Bestaande subsidies zijn puur bedoeld voor het instandhouden van het erfgoed."

Regenten op werkbezoek in Leiden

Eind september bezochten vijftien Haarlemse regenten zeven Leidse hofjes. Naast de wandeling was er ook uitwisseling over praktische zaken als verduurzaming en subsidieregelingen.

Ervaringen delen is het doel van het tweejaarlijkse uitje naar een andere hofjesstad. De groep bezocht het Meermanshof aan de Oude Vest waar dertien van de dertig huisjes inmiddels energiezuiniger zijn geworden.

Veel hofjes hebben het door de hoge kosten van onderhoud financieel moeilijk. Verplichte verduurzaming zal die nood nog hoger maken. Bij de Provincie kan men daar eens in tien jaar subsidie voor aanvragen. De Provincie heeft dan het liefst dat het hele complex wordt aangepakt. Dat zou ook het goedkoopste zijn, maar de besturen hebben geen alternatieve woonruimte en willen de subsidie besteden aan het werk zelf en niet aan verhuis- en inrichtingskosten.

Behalve dat nog onduidelijk is hoe de energietransitie gaat verlopen (gas, waterstof of aardwarmte) is er ook veel onzekerheid over de werking van subsidieregelingen. De ervaring is dat overheden langs elkaar heen werken. De gemeente moet zorgen voor de energietransitie, de Provincie verzorgt de subsidieaanvragen en

> Regenten in het Pieter Loidanshofje in Leiden

het Rijk bepaalt het beleid ten aanzien van CO2-reductie. Handiger is als het

Rijk de volledige verantwoordelijkheid op zich neemt.

Hofje van Noblet in BinnensteBuiten

Monique Morshuis, redacteur televisie voor KRO-NCRV was voor een ander item in Haarlem en kwam toevallig langs het Hofje van Noblet. Ze zag er meteen voor BinnensteBuiten een lifestyle item in.

> Still uit het drieluik over het hofje van Noblet, regent Lucas Boreel en opzichteres Marja Weeteling

Monique: "De insteek is de beleving. Hoe is het om in een hofje te wonen, om er opzichteres te zijn en wat er voor de regenten allemaal bij komt kijken om het ergoed te onderhouden." In het drieluik maken we kennis met bewoonster Tineke Broek wiens droom uitkomt als ze in het prachtige hofje van Noblet komt wonen. Ook gaan 'we' op bezoek bij opzichteres Marja Weeteling, die in de regentenkamer is gefilmd met regent Lucas Boreel. Boreel: "Ik vertel over de preuven die we nog steeds bij Kerst en Pasen uitdelen. En over buitenlanders die het bijzonder vinden dat een gemeenschap vrouwen rondom een tuin woont. Het is een woonvorm die potentieel heeft voor de toekomst."

Op woensdag 19 januari wordt het drieluik dat 13 minuten duurt uitgezonden. Het geheel zal t.z.t als geheel op de website van de Hofjeskrant te zien zijn.

Waar is deze gevelsteen?

De duivel werd in de middeleeuwen afgebeeld met hoorns en bokkenpoten. Toch was de bok in de 17de eeuw populair als huisnaam bij looiers en herbergiers. Zij lieten dan ook een afbeelding van een bok op hun uithangborden of gevelstenen aanbrengen. Al in 1608 stond het huis hier al bekend als 'De Witte Bock'. Pas in 1648 is er de eerste vermelding op een schilderij van ene Rombouts.

Op 1 oktober 2003 kreeg de door Tobias Snoep herstelde, geschilderde en geplaatste gevelsteen een plekje in de totaal vernieuwde gevel.

PRIJSVRAAG

Stuur uw reactie naar info@haarlemse-hofjeskrant.nl en maak kans op een VVV-bon van € 15.

Weer veel goede inzendingen! Het 'touw van Moné' uit editie 44 hangt op de Emauslaan. De winnaar is Titi des Bouvrie. Gefeliciteerd.

Volg de Haarlemse Hofjeskrant op Facebook!

Voor het laatste nieuws en de laatste filmpjes!

www.facebook.com/HaarlemseHofjeskrant

Muijs

Om niets te vergeten!

Open: ma. t/m vr. van 9.00-18.00 uur
zaterdag van 10.00 - 17.00 uur
Gedempte Oude Gracht 108
Haarlem, Tel: 023 5315513
www.muyskantoor.nl

C. den Hollander b.v.
Onderhoudscombinatie
Haarlem (023) 5356812

SCHALKWIJKERSTRAAT 29 - 2033 JC - FAX: (023) 5352800

Nieuwenhuizen bv
BOUWBEDRIJF

- Verzorging aanvraag
- Nieuwbouw
- Verbouw
- Aanbouw
- Renovatiebouw
- Dakkapellen
- Badkamers
- Openhaarden

Lijnbaan 34 -36 - Heemskerk - Tel.0251-235 996
www.bouwbedrijfnieuwenhuizen.nl

Haarlemse
Hofjeskrant

GRATIS
meenemen!

Haarlem: DekaMarkt Rijsstraatweg 283, Rijsstraatweg 40-42, Anthony Fokkerlaan, Eksterlaan, Meester Cornelisstraat, Schalkwijkstraat, Gedempte Oude Gracht, Amsterdamstraat, Prinses Beatrixplein, Oranjeboomstraat, Ramplaan en Floridaplein. VOMAR Da Vinciplein, Stephensonstraat en Paul Krugerkade. JUMBO Engelenburg. PLUS Rijsstraatweg en de Coop Stuyvesantplein. AH Floriadeplein, Marsmanplein, Soendaplein, Drossestraat, Westergracht, Grote Houtstraat, Kruisstraat en Spoorwegstraat. VVV, Noord-Hollands Archief, Van der Pigge, Muys Kantoor & Cadeau, DEKATUIN. Bibliotheken Gasthuisstraat, Planetenlaan en Leonard Springerlaan. Heemstede: VOMAR Binnenweg, AH Blekersvaartweg, SPAR Te Winkelhof en PRIMERA De Pijp Raadhuisstraat, Bibliotheek Julianaplein. Bloemendaal: AH en Papyrus Bloemendaalseweg.

Reacties: info@haarlemse-hofjeskrant.nl

Website: www.haarlemse-hofjeskrant.nl

De Haarlemse Hofjeskrant wordt financieel gesteund door Hofje Codde & Van Beresteyn, Hofje In den Groenen Tuin en diverse fondsen.

Oplage: 6.000

Redactie: Willem Brand

Eindredactie: Paula Willems

Vormgeving: Kees Reniers

HHK 46 verschijnt mei 2022